

Hegyfalu, Két út közi dűlő III–IV.

(KÖH 54510, 54511)

(Vas megye)

A 2012–2014-ben végzett feltárásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

Hegyfalu, Rózsa-major I / II.

(KÖH 67179)

(Vas megye)

A 2012–2013-ben végzett feltárásokat összefoglalóan lásd a 2013. év jelentései között.

103. Hejőkeresztúr, Fecskés-domb (Koponyadomb)

(KÖH 16632, 16650)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) R?, LT?, Sza, Á, I

2012 májusában lakossági bejelentés érkezett a Herman Ottó Múzeumba, miszerint a Hejő-csatorna rendezésekor csontváza(ak)at találtak. Adattári kutatásokat követően kiderült, hogy ismert és nyilvántartott lelőhelyre vonatkozik a megkeresés. Helyszíni kiszállásunk alkalmával láthattuk, hogy a környezetből markánsan kiemelkedő dombot korábbi tereprendezések alkalmával kialakított földút vágja át, melyet jelen munkálataink során tovább mélyítették. Bejárásunkkor a csontváz(ak)at nem találtuk, helyüket elfedték, csupán néhány csonttöredéket gyűjtöttünk. A földút mentén szántóföld található, a felszínen nagy mennyiségben gyűjtött őskori (talán rézkor?), kelta(?), római császárkori valamint középkori (13. sz.) leletanyag jelzi az egykori település helyét. A lelőhely vélhetően megegyezik az 1960-ban Megay Géza által kutatott településsel (Koponyadomb), ahol 1999-ben Pusztai Tamás tartott helyszíni szemlét. A földút által részben elpusztított lelőhely kiterjedését a terepbejárás során sikerült meghatározni.

HAJDÚ MELINDA

104. Hejőkürt, Hejő-part (LIDL logisztikai központ)

(KÖH 48140)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, R, B, Sza

A Telekom Zrt. által a Tiszatarján és Tiszaújváros között létesítendő optikai kábelhálózat kiépítéséhez kapcsolódva, a Herman Ottó Múzeum 2012. július 20. és szeptember 4. között a lelőhelyen folytatott megelőző feltárásokat. A 3313 j. közút Ny-i oldalán három, 1,8 m szélességű, összességében 837 m hosszú kutatóárokban a neolitikum, a rézkor, a bronzkor és a római császárkor emlékei kerültek elő.

A neolitikum és rézkor időszakából a kutatott terület középső részén több agyaggyerő és néhány kerek, kissé kiöblösödő tárológödör, 2 kút, illetve oszlophely került elő. A nagy mennyiségű kerámia és állatesont (kagylók és halmaradványok is) mellett 2 réztű, 2 agyagból készült emberfigura, valamint számos pattintott kőeszköz látott napvilágot.

A bronzkorból a vizsgált terület É-i részén néhány sekély, kevésbé karakteres leletanyaggal jellemezhető, amorf gödröt tártunk fel, míg a szelvény D-i részén egy félig földbe mélyített épületrészlet került elő, mely nagy méretű, összeroppant tárolóedényeket tartalmazott.

A római korból összesen 9 szarmata (ebből 2 körárok) temetkezést, egy további temetkezéshez tartozó kerítőárokot, valamint egy, a síroknál valamivel fiatalabb településhez tar-

tozó objektumokat (egy épületet, tárológödröket és egy árkot) tártunk fel. A sírok a kutatott terület középső és D-i részén két, világosan elkülönülő csoportban helyezkedtek el, valószínűleg két különböző temetőhöz tartoztak. A temetkezések közel fele bolygatottnak bizonyult, a halottakat eredetileg felékszerezve (gyöngyök, csatok, egyszerű vasfibulák), étel- és italmellékletekkel (fazekak, bögrék) ellátva helyezték nyugalomra.

KOÓS JUDIT – KIRÁLY ÁGNES – TÓTH KRISZTIÁN

105. Hernádszentandrás, Csárda

(KÖH 78829)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, R

A lelőhely a község ÉNy-i határában, a Fügöd és Hernádszentandrás közti műúttól és a Bársonyos-patak mesterséges medrétől DK-re, természetes vízfolyások találkozásánál helyezkedik el. Galkó József fedezte fel 2010. október 7-én, majd 2012. január 14-én újabb leleteket gyűjtött területéről. Szántóföldön, kb. 70–80×20–30 m-es területen középső neolitikus, késő neolitikus és rézkori töredékeket talált közepes sűrűségben. A lelőhely közel K–Ny-i irányú lehet.

CSENGERI PIROSKA

106. Hetefejércse határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, V, Sza, Á

2012 júniusában a „Beregi komplex árapasztási és ártér-revitalizációs fejlesztés projekt” előzetes régészeti dokumentációjának elkészítéséhez terepbejárásokat is végeztünk. A bejárás során Hetefejércse és Tarpa határát, elsősorban a Téb-erdő DNY-i csücskét érintettük a megfigyelésekkel. A bejárást Hete irányából kezdtük meg, és az alábbi lelőhelyeket dokumentáltuk.

Derenye-hát közép (KÖH 84161): A lelőhely a Derenye-hát középső részén található, a kifli alakú hetei Nagy-tó belső részén, a kiemelkedésen található, mely D-i irányban még meszsze elnyúlik. A terület rendkívül intenzív, melyen késő bronzkori és némi császárkori, Árpád-kori megtelepedés nyomát találtuk. A lelőhely nagysága 613×163 m, DK–ÉNy-i irányú.

Hetei-temetőtől délre (KÖH 84155): Közvetlen a temetőt elhagyva regisztráltuk az első lelőhelyet. A terület a Derenye-csatorna és a temető D-i széle közti háromszögben helyezkedik el, egy viszonylag nagyobb K–Ny-i irányú kiemelkedésen. Az intenzív lelőhelyen bronzkori, császárkori, és Árpád-kori töredékeket gyűjtöttünk. A terület nagysága 45×193 m, K–Ny-i irányú.

Hetétől keletre, Derenye-csatornától délre (KÖH 84153): Közvetlen a temetőt elhagyva regisztráltuk az első lelőhelyet. Azzal átellenben, a Derenye-csatorna D-i partján, annak magasabb részén találtuk a következőt. A közepes intenzitású területen bronzkori és Árpád-kori kerámiát gyűjtöttünk. A lelőhely nagysága 100×63 m, DK–ÉNy-i irányú.

Hetétől keletre, Derenye-hát Nyugat (KÖH 84159): A lelőhely a Derenye-háton, a mára kiszáradt hetei Nagy-tó Ny-i partján húzódik. Ezen a részen szórványosan császárkori és Árpád-kori töredéket találtunk. A lelőhely nagysága 204×78 m, D–É irányú.

Vas-tag (KÖH 81725): 2012. július 17-én próbafeltárást végeztünk a „Beregi komplex árapasztási és ártér-revitalizációs fejlesztés projekt” előzetes régészeti dokumentációjának elkészítéséhez. A területen egy anyaggyerő létesítését tervezték, ezért volt szükség a próbafeltárára. Az eddig nem ismert lelő-

hely egy kissé vizenyős réten fekszik. Az ásátás során 4 gödröt dokumentáltunk. Az előkerült jelenségek kevés leletanyagot tartalmaztak, melyek a késő bronzkor–kora vaskor fordulójára tehetőek. Bacskai István végzett műszeres leletfelderítése során egy nagyobb méretű bronz falera darabjait találta meg.

Munkatársak: Bocz Péter, Linzenbold Attila

TOLDI ZOLTÁN

107. Igal határa

(Somogy megye) **U, R, B, Ró, Á, Kk**

2012. április 3-án terepbejárást végeztünk Berta Gyulával (Kaposvár, Pete u. 8.) együtt, akivel már 2008-ban is végeztünk itt közös bejárást.

Alsó-berek-alja (KÖH 94551): Igaltól D-re, a Hársas-berki-patak Ny-i partján nagy kiterjedésű lelőhelyet jártunk be. Az őskori kerámiatöredékek (késő bronzkor, urnamezős kultúra) mindenütt megtalálhatók, a római leletek a középső részen, főleg egy kisebb dombon vannak. A lelőhely Ny-i szélén több, szétszántott, részben paticsos objektum figyelhető meg. A lelőhely ÉNy-i részén Balaton-Lasinja és badeni leletek különülnek el, ezeket külön gyűjtöttük és bemértük. Berta Gyula elmondása szerint a lelőhely É-i irányban még több száz m hosszúságban folytatódik, ezt nem tudtuk ellenőrizni, mert itt már magas gabona van.

Pille-réti-dűlő 2. lelőhely (KÖH 94549): A Rozbeli-vízfolyás Ny-i oldalán, egy É–D-i irányú, enyhe lejtőjű domb K-i lejtőjén helyezkedik el. 2008-ban nem tudtuk a teljes területét bejárni. A mai napon, a frissen tárcsázott területen, behatároltuk ezt az elmaradt részt. Nagy kiterjedésű, Árpád-kori lelőhelyet (12–14. század) lokalizáltunk, egy kisebb területen kevés kőtöredék és salak is található. Berta Gyula véleménye szerint középkori templom volt itt, de a felszíni nyomok ezt nem erősítették meg, inkább csak településre számíthatunk. Bejártunk egy másik dombot is. Berta Gyula véleménye szerint esetleg itt is lehetett a középkori templom, de a felszíni nyomok ezt még kevésbé erősítették meg, mert a felszínen csak őskori (neolitik–rézkor) kerámiatöredékeket találtunk. Az őskori leletek főleg a lelőhely Ny-i és D-i részén találhatóak.

Munkatársak: Honti Szilvia régész, Cserép Tamás és Varga Máté régésztechnikusok.

NÉMETH PÉTER GERGELY

108. Ikervár, Szőlő-Málai-dűlő II. (KÖH 82195)

(Vas megye) **Ő, Kk**

2012 júliusában terepbejárást végeztünk Ikervár belterületének Ny-i szélén, a Szombathely–Ikervár műút D-i oldalán. Ottjártunkkor a terület nagyobb részén gabona- és repcetarlót, kisebb részén álló gabonát találtunk. A műúttól kb. 50 m-re, egy Ny–K-i dombháton, és attól kissé É-ra, egy, a nyilvántartásban nem szereplő lelőhelyet azonosítottunk. A kedvezőtlen látási viszonyok mellett öt régészeti korú kerámiatöredéket találtunk, melyek a dombtetőtől kissé D-re sűrűsödtek. Az apró kavicsos edényanyagok között három jellegtelen őskori, kettő késő középkori volt. A leletek elhelyezkedése alapján a lelőhely É–D-i irányban elnyúló, ovális alaprajzú lehet, kiterjedése: 160×80 m.

HORNOK PÉTER

109. Kaba, Oxidációs-tavak 2.

(KÖH 65400)

(Hajdú-Bihar megye) **B**

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Kulturális Örökségvédelmi Irodája (Debrecen), a Kaba 0513/49-es hrsz. alatti ingatlanon megvalósuló öntözőtelep beruházás kapcsán régészeti megelőző feltárást írt elő, mivel az érintette a nyilvántartott régészeti lelőhelyet. A lelőhely Kabától Ny-ra, a Gorzás-patak Ny-i oldalán található, egy ÉNy–DK-i irányú gerincen, melyet részben elhordtak a tó kialakításakor, az 1970-es években.

A vezeték számára kijelölt nyomvonal részben érintette az oxidációs tavak gáttalpat, ezért nagymértékű feltöltést figyeltünk meg. A 2012. október 17-én megkezdett munka során régészeti lelet, objektum vagy jelenség nem került elő a közel 200 m hosszán, mintegy 1,5 m szélességben kinyitott szakaszon. A nyomvontól É-ra, az említett lelőhelyhez tartozó gerincet bejárva késő bronzkori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk, illetve műszeres leletfelderítés során egy tokos bronzvéső is előkerült.

Munkatárs: Bacskai István műszeres leletfelderítő.

HULLÁM DÉNES

110. Kaposújlak, Kenderföldek

(KÖH 94545)

(Somogy megye) **R, B, Ró, Á, Kő**

Berta Gyula kaposvári lakos őskori (urnamezős kultúra) és középkori leleteket gyűjtött, ezeket 2012. március 27-én a kaposvári múzeumnak átadta. 2012. április 3-án terepbejárást végeztünk a Kapos folyó É-i partján, és a Hetesi-árokotól Ny-ra, nagy kiterjedésű lelőhelyet jártunk be. A terület DK-i részén magasabb domb van, Berta Gyula véleménye szerint ez földvár (mocsárvár), de a helyszínen semmilyen erődítés nem látszik. A bejárás során nagyon sok őskori (rézkor, bronzkor, későbronzkor: urnamezős kultúra), római kori (2–3. század), Árpád-kori és középkori leletet gyűjtöttünk. A lelőhely D-i része a Kapos partig nyúlik, a K-i részen a Hetesi-árok melletti alacsonyabb földterületig ér el. Az É-i részen (ahol már csak középkori leletek találhatóak) egy meredekebb domboldal derekáig húzódik, míg Ny-on a település széléig követhető.

Munkatársak: Honti Szilvia régész, Cserép Tamás és Varga Máté régésztechnikusok.

NÉMETH PÉTER GERGELY

111. Kaposvár-Toponár, Lovarda

(KÖH 43495)

(Somogy megye) **U, B, LT, Á**

2012-ben gázvezetékét fektettek a Kaposvárhoz tartozó Toponár külterületén, a munkálatok érintették a terepbejárásokról ismert lelőhelyet is. Az árkot a korábbi vezetéktől alig 1 m-re ásták, így egy nagyjából 4 m széles felületen tudtunk dolgozni.

A lelőhely egy egykor szélesebb árterű vízfolyás melletti dombon található, a vezeték a domb aljában, a lelőhely szélén vezeték. Az objektumok a viszonylag magasabban fekvő területen csoportosultak, sajnos csak sekélyen maradtak meg. Összesen 5-5 kelta és kora Árpád-kori valamint 3 őskori (neolitik, illetve bronzkori) gödör került elő. Fémzalagok a kelta és Árpád-kori objektumokban is voltak, mindkét korszakban folyhatott fémművelés a területen.

Munkatársak: Németh Péter Gergely, Nyári Zsolt, Cserép Tamás, Gál Zoltán.

MOLNÁR ISTVÁN